

Bugüne kadar gönderilen müceddidleri sayar mısınız? Müceddidler velayet-i kübra makamında mıdır, müceddidleri birbirlerine tercih etmek ne kadar doğrudur?

Mücedditlerin kimler olduğu hususunda ittifaklar olduğu gibi ihtilaflar da vardır. Her meslek ve meşrep sahibi, meseleye kendi zaviyesinden baktığı için, farklı şahısları müceddid olarak görebiliyor. Hatta aynı dönemde olup, farklı alanlarda müceddidlik yapanlar da olmuştur. Bu yüzden net bir isim sıralaması vermek zordur.

Peygamber Efendimiz'in (asm) verdiği, herbir asırda bir müceddid-i din geleceği haberine, Üstadın nazarıyla yaklaşmak, en sağlıklı yoldur. Yani müceddidler herbir asırda, herbir meslekte, herbir meşrepte, herbir ilim dalında ve herbir memlekette ayrı ayrı değerlendirilmeli, sayıları kesinlikle sınırlandırılmamalıdır. Ancak herbir dalda ve sahada numune göstermek mümkündür.

Mesela; siyasette Ömer İbn-i Abdülaziz müceddid olduğu gibi **fıkıhta** İmam-ı Azam Ebû Hanîfe, İmam-ı Şâfiî, Ahmed bin Hanbel, İmam-ı Mâlik (ra); **tasavvufta** Ma'ruf-u Kerhî, Bâyezîd-ı Bistâmî, Mevlânâ Celaledin-i Rûmî, Bahaeddin Nakşibend, Şemseddin-i Tebrizî, Mevlânâ Câmî, Mevlânâ Halid Bağdâdî; **ahlâkta** Ahmed Yesevî, Şeyh Edebâlî; **hadiste** Celaledin-i Süyûtî, İmam-ı Buhârî, İmam-ı Müslim, Tirmizî; **feyz, hârikalar ve kerâmetlerde** Gavs-ı Azam Abdülkadir-i Geylânî, Ahmed er-Rüfâî; **gizli sırların keşfinde Hücetü'l-İslâm** İmam-ı Gazâlî, **tarîkat ve akaidin inceliklerinde ve mertebelerinde** İmam-ı Rabbânî ve nihâyet asrımızda **îman hakikatlarının keşif, tahkîk ve hakka'l-yakîn sûretinde görülüp anlatılmasında** Bedüzzaman Saîd Nursî Hazretlerinin müceddid-i din olduğunda şüphe yoktur.

Bu sayılanların dışında da hiç şüphesiz burada yer veremeyeceğimiz kadar, fakat başımızın tâcı bulunan çok sayıda müceddid gelmiş ve görev yapmıştır.

İmam Suyûtî tecdid hadisesi hakkında bir eser yazmış ve gelip geçen müceddidleri gösteren manzum cedveller nakletmiştir. Son cedvele göre; o zamana kadar gelip geçen müceddidler şunlardır:

Ömer b. Abdulaziz, İmam Şâfiî, İmam Ebu'l-Hasan el-Eş'arî, Ahmed İsferehî, İmam Gazâlî, Fahrüddîn Razî, Takyüddin b. Dakîki'l-Iyd ve İmam Bulkînî (Bulukkînî).

Müceddidlerin hepsi velayet-i Kübra olan sahabe mesleğinde gitmişlerdir. Yani müceddidler Üstad'ın makamında ve ayarında insanlardır. Bu zatlar arasında bir mukayese yapmak doğru olmaz. Müceddidlerin hepsi kıymet ve derece bakımından kendi dönemi ve şartları doğrultusunda çok önemli ve kıymetli şahsiyetlerdir,

birisini birisine takdim etmek şık olmaz. Ama bazı müceddidleri döneminin şartlarının ağırlığı daha parlak bir hale getirmiştir. Mesela; Üstadın dönemi buna örnek olarak verilebilir.